[קדד קהירי צמח ר"ש מדברי שרוע ושעיר (אפריל 2019)]

כתבה: ערגה אלוני.

קדד קהירי *Astragalus kahiricus* (קטניות) הוא צמח רב-שנתי שרוע גובהו 25-40 ס"מ. בעל שורש מעמיק ומעוצה.

הצמח שעיר. הענפים גליליים בעלי גוון חום, שעירים לרוב שרועים. במפרקיהם עלים מורכבים מנוצים פעם אחת. מסורגים על הגבעול אורכם 25-30 ס"מ. במקום חיבורם למפרק מצויים עלי לואי קצרים חופשיים. העלה מורכב מעלעלים גדולים ורחבים (18-30 מ"מ) כמעט עגולים, מסודרים נגדית על ציר העלה. הם דלילים, מרוחקים זה מזה. שטח פני העלעל ירוק חלק, צדו התחתון כסוף שעיר. בקצה העלה עלעל אחד בודד.

מימין: קדד קהירי שרוע בחול במקום גידולו. משמאל: התפרחת אשכול. תמונות ערגה אלוני ©

הפרחים פרפרניים (1-2 ס"מ) מסודרים בתפרחת אשכול בה פרחים רבים. התפרחות מתפתחות על עוקצים היוצאים מחיק העלים, הן חסרות עלים ומתארכות עם שלבי הפריחה. הגביע דמוי פעמון חום בן 5 שינים קצרות, מצויד בשערות כסופות ישרות וצפופות. עם הבשלת הפרי, הגביע משתלחף וצורתו משתנה לכדור נפוח. הפרח דו מיני, כותרתו צהובה בת 5 אונות. המפרש מוארך וצר שוליו מופשלים קלות אחורנית, במרכזו שקע בולט. המשוטים צהובים וצרים, אורכם כאורך המפרש. הסירה כאורך המשוטים והיא חבויה ביניהם. בתוכה מסתתרים 10 אבקנים, 9 מהם מאוחים חלקית בזירהם, אבקן אחד חופשי. העלי מצוי בין האבקנים, השחלה תחתית. הפרח מכיל צוף הנמצא בבסיס הפרח.

מימין: עלה מורכב מנוצה פעם אחת. באמצע ומשמאל: תפרחת ופרחים בהגדלה. הפרח פרפרני נתון בגביע שעיר. תמונות: ערגה אלוני ©

האבקת הפרחים נעשית בעיקר ע"י דבורים גדולות הנמשכות לצוף ולאבקה. לאחר ההאבקה, תופח הגביע הקרומי לקוטר 13-15 מ"מ. עם הבשלתו בולטים על דפנות השלפח הקרומי עורקים כהים ישרים, כוונם מהעוקץ כלפי השיניים. ביניהם מסתעפים עורקים דקים. בגביע הכדורי מתפתח הפרי . יחידת התפוצה של הצמח היא הגביע הנפוח. הוא נישא ברוח עד שנעצר בתלולית או גומה. הוא יפתח ותתקיים נביטת זרעים בעונה הבאה.

מימין :צמח נושא תפרחות ופרות. משמאל: גביעי הפרח הנפוחים שנושאים בתוכם זרעים. תמונות: ערגה אלוני ©

קדד קהירי פורח מינואר עד אפריל. הוא גדל בארץ בקרקעות חוליות עמוקות במדבר. מצוי בצפון הנגב, במערבו, בהר הנגב ובדרומו. תפוצתו העולמית משתרעת במדבריות בפקיסטן, אפגניסטן, חצי האי ערב, אירן, מצרים וישראל.

בסוג **קדד** כ- 2000 מינים. רבים מהם במערב אסיה ומרכזה. בארץ קיימים 55 מינים הגדלים בכל האזורים. חלקם חיים בתנאים קיצוניים של יובש מדברי או בחרמון המושלג. הסוג ידוע בסין כצמח רפואה כבר מהתקופה העתיקה. סגולותיו מוכרות שם כיום כמעט לכל מטפל והוא בשימוש ברפואה העממית וגם בעולם המערבי.

למרות שהתיאורים מדברים בהכללה עלAstragalus ההתייחסות היא למין *A.*

membranaceus שלא גדל בארץ. בדיקות כימיות שונות הראו שהצמח מכיל ספונינים מהסוג Cycloartan , גליקוזידים מהסוג אסטרגלוס, פלבונואידים, פוליסכרידים ואלקלואידים שונים. על כן הצמח משמש לטיפול מחלות ונגעים שונים. הוא בשימוש לטיפול אנטי מקרוביאלי, אנטידלקתי, כחומר משתן, ולהמרצת פעילות הכבד. משרה מהשורש יעיל כתרופה נוגדת דכאון, סוכרת, לחץ דם, לוקמיה, סרטן וכן מגרה את יותרת הכליה וקליפת המוח.

ספרות:

זהרי מ 1978 כל עולם הצמחים. עם עובד.

נטורופדיה צמחי מרפא

פינברון-דותן נ ודנין א 1991 המגדיר לצמחי-בר בארץ-ישראל. כנה. ירושלים.

שמידע א 2005 צמחי ישראל המדריך השלם לצמחים ופרחים בא"י. הוצאת מפה

————————————————————————————————

Flora of Pakistan: www.floras.org

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2019 קדד קהירי Astragalus kahiricus צמח ר"ש מדברי שרוע ושעיר (אפריל 2019), פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 6.
https://www.kalanit.org.il/astragalus_kahiricus_blooming